

IV. *Publiekrechtelijke regeling van den arbeid.*

a. Wijziging van de Wet op het Arbeidscontract door het verplichtend stellen van de naleving der artikelen 1638c en d van het Burgerlijk Wetboek.

b. Nadere vaststelling van de wettelijke bepalingen omtrent het collectief arbeidscontract, waardoor de mogelijkheid verkregen worde dat, indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan, de Overheid sanctie verleene aan den inhoud van collectieve arbeidsovereenkomsten.

c. Invoering van Commissiën uit de patroons- en arbeidersvakverenigingen ter beslechting van geschillen tusschen werkgevers en werknemers, met verplichting, dat niet tot staking of uitsluiting worde overgegaan voordat een geschil bij zulk een commissie is aanhangig gemaakt en door deze uitspraak is gedaan, welke uitspraak op korten termijn gegeven moet worden.

d. Instelling van Loon-raden ter vaststelling van minimumlooonen voor die bedrijven, waarvoor dit noodzakelijk mocht blijken, o. a. voor de huisindustrie.

e. Erkenning, bij de wet, van uit de Maatschappij groeiende organisaties, waaraan bevoegdheden kunnen worden toegekend, doch slechts onder zoodanige controle van de Overheid, dat het algemeen belang gewaarborgd blijft.

V. *De overheid als werkgeefster.*

a. Bevredigende regeling van de salarissen van het Overheidspersoneel en nadere regeling van het pensioenvraagstuk.

b. Volledige erkenning der vakorganisaties met invoering van het „georganiseerd overleg”.

c. Spoedige totstandkoming van een wettelijke regeling der rechtspositie van het personeel in publieken en semi-publieken dienst, waarin onder meer in de behoefte aan een arbitragelichaam wordt voorzien, mede omdat voor het hierbedoeld personeel ook het moreele recht tot staking niet kan worden erkend.

d. Invoering, waar dit eenigszins mogelijk is, van den vrijen Zaterdagmiddag. Krachtige bevordering der Zondagsrust bij de publieke diensten, bedrijven en openbare middelen van vervoer.

VI. *Verheffing der volkskracht.*

a. Subsidieering en, zoo noodig, bevordering der oprichting van consultatiebureaux, cursussen en klinieken voor zuigelingen-verzorging en van stichtingen van barmhartigheid tot verpleging van behoeftige kraamvrouwen en hare kinderen.

b. Krachtige bevordering, zoolang dit noodig blijkt, van den woningbouw door vakkundige ondernemers en door vereenigingen tot verbetering der volkshuisvesting. Vlotte goedkeuring van geschikte bouwplannen Wettelijke maatregelen, ten einde, waar het particulier initiatief en de woningbouwvereenigingen te kort schieten, de Gemeente, indien de volkshuisvesting verwaarloosd blijft, te verplichten tot zelfbouw.

c. Invoering van het stelsel van plaatselijke keuze, met dien verstande, dat de beslissing blijve in de hand der Overheid.

d. In de Belastingwetgeving worde, meer dan tot nog toe geschiedt, gerekend met de groote gezinnen. Op noodzakelijke verbruiksartikelen worde geen indirecte belasting geheven.

Verkiezingsmanifest.

De Christelijk-Historische Unie, begeerende mede te werken tot eene goede samenstelling van de volksvertegenwoordiging, die in staat is om in zake de wetgeving het door de Grondwet voorgeschreven overleg met de Regeering te plegen en het op de uitvoering der wet gevorderde toezicht te oefenen,

vestigt de aandacht der kiezers op de beginselen, waarvan daarbij naar haar oordeel moet worden uitgegaan, zooals die zijn neergelegd in haar Program van Beginselen en uitgewerkt in hare Nadere Beginselverklaring en haar Sociaal Program.

Zij meent ter voorlichting van de kiezers in verband met de aanstaande verkiezingen daaruit het volgende, op enkele punten nader omschreven of aangevuld, waartoe de economische en sociale toestanden dringen, op den voorgrond te moeten brengen.

De Unie voert het pleit voor nationale politiek.

I. ALGEMEENE BEGINSELEN.

Handhaving en versterking van het Christelijk-Historisch karakter van het Nederlandsche volk.

De Overheid is geroepen de christelijk-historische grondslagen van het volksleven te bevestigen en de christelijke beginselen in het staatsleven te eerbiedigen.

In onze dagen is er meer dan ooit behoefte aan een regeering, die aan de christelijke beginselen haar kracht en haar richtsnoer ontleent.

Vermits echter geheel het volk zich aan de ordeningen Gods heeft te onderwerpen, verzet de Chr. Hist. Unie zich tegen een groepeerling des volks in twee deelen naar godsdienstige onderscheiding.

In overeenstemming met de historische ontwikkeling van het Christendom op Nederlandschen bodem moet Nederland bestuurd worden als een Christelijke Staat in Protestantschen zin.

De overheid handhave het Christelijk-Historisch karakter van ons volk door bevordering van de Zondagsrust en de instandhouding van de algemeen erkende christelijke feestdagen.

De groote beteekenis van het gezin voor het maatschappelijk leven worde erkend en zijn ongereptheid blijve bewaard overal, waar de wetgever daarmede in aanraking komt.

Bij herziening van de huwelijkswetgeving worde zorg gedragen, dat de christelijke grondslagen van het huwelijk niet worden aangetast.

II. FINANCIEEL BELEID.

Herstel van het verbroken financieel evenwicht.

Beperking in de overheidsbemoeiing en van den steun uit de openbare kas tot hetgeen door het algemeen belang volstrekt gevorderd wordt.

Bezuiniging en vereenvoudiging in den openbaren dienst.

Geen invoering van nieuwe overheidsmaatregelen, die financieele lasten veroorzaken, zonder dat hiervoor dekking aangewezen wordt.

Bevordering van een streven in het gansche volksleven om de tering naar de nering te zetten.

III. HET SOCIAAL-OECONOMISCH LEVEN.

Handhaving van de eenheid des volks door versterking van den band tusschen de verschillende kringen op maatschappelijk gebied.

De Unie verzet zich tegen de gedachte, dat inzake het sociale leven in het volk verschillende elkander vijandige deelen moeten worden erkend.

Slechts door samenwerking en wederzijdsch vertrouwen van de verschillende groepen en landsgedeelten kan de bloei van het volksgeheel worden verkregen.

Aan deze samenwerking zal organisatie van de verschillende groepen bevorderlijk kunnen zijn, wanneer en voor zooveel deze beoogt gemeenschappelijk overleg mogelijk te maken en zij de strekking heeft de bemoeiing van de overheid met het sociaal-economisch leven te verminderen.

Naast de in het midden der belangstelling staande vragen omtrent de verhoudingen in de industrie worde erkend en betracht, dat voor een krachtig volksleven een stevige middenstand onmisbaar is en worde bijzondere aandacht geschonken aan den bloei van handel en nijverheid, scheepvaart en visscherij.

IV. SOCIALE WETGEVING.

Erkenning van het recht der overheid tot het stellen van regelen op het gebied van arbeid en bedrijfsleven, ter verkrijging of verzekering van zoodanige verhoudingen, als gevorderd worden door de erkenning van den mensch als beeldrager Gods en door

den eisch, dat zijn verantwoordelijkheidsgevoel niet wordt verzwakt en de vrije ontwikkeling zijner persoonlijkheid mogelijk blijft.

Tot bevordering van de geestelijke en zedelijke verheffing des volks, voor welks materiele belangen zoo veel geschiedt, wordt eene ruimere toepassing van het tweede lid van Artikel 171 der Grondwet gewenscht geacht.

Gestreefd worde naar alles, wat maatschappelijke mede- en samenwerking bevorderen kan; terwijl worde toegezien, dat nijverheid en handel geen belemmeringen worden in den weg gelegd dan voor het doel, bevordering van maatschappelijke gerechtigheid en vrede, strikt noodzakelijk is.

Naar herstel der gilden met hun publiekrechtelijk karakter moet niet worden gestreefd; maar wel moeten de samenwerking en saamhoorigheid, die in de gilden zich uitspreken, in de hand gewerkt worden.

Bevorderd worde alles wat kan strekken tot vreedzame beslechting van geschillen tusschen werkgevers en werknemers.

V. SOCIALE VERZEKERING.

De Overheid is niet geroepen een ieder een behoorlijk bestaan te verzekeren, maar wel het verkrijgen daarvan zooveel mogelijk te vergemakkelijken.

De Unie wenscht, terwijl zij zich blijft verzetten tegen elk streven om door onmiddellijke uitkeering uit de openbare kas in de persoonlijke behoeften der burgers te voorzien, het nemen van maatregelen krachtig te bevorderen, waardoor personen met een inkomen beneden zekere grens, in de verschillende takken der sociale verzekering worden opgenomen.

Zij vraagt herziening van de verzekeringsstelsels, waardoor meer gelijkvormigheid en vereenvoudiging wordt verkregen, mede ter besparing van kosten.

VI. LANDBOUW.

Aan alle maatregelen, die de ontwikkeling van land- en tuinbouw kunnen bevorderen, worde door de overheid bijzondere aandacht gewijd.

Mede om den trek naar de groote steden tegen te gaan worde een grondpolitiek gevolgd, waardoor het aan een zoo groot mogelijk aantal inwoners mogelijk wordt gemaakt een eigen stuk grond te bezitten en te bearbeiten.

Alvorens de totstandkoming van wettelijke maatregelen inzake den arbeidsduur voor land- en tuinbouw te bevorderen, stelle de regeering een nauwkeurig onderzoek in naar de noodzakelijkheid daarvan, alsmede naar de mogelijkheid in verband met de eischen van het bedrijf.

Herziening van de Jachtwet en nadere beoordeeling van de regeling van het pachtcontract moeten een eerste plaats innemen onder de maatregelen ter bevordering van den landbouw.

VII. NATIONALE ZELFSTANDIGHEID.

Krachtige medewerking in alles wat dienen kan tot oplossing van geschillen langs anderen weg dan door oorlogsgeweld en alzoo ook leiden kan tot vermindering van wapenening.

Instandhouding van leger en vloot, voor zoover het, in verband met de omstandigheden, door den nationalen plicht geboden wordt en de financiële draagkracht der bevolking niet te boven gaat.

De Chr. Hist. Unie steunt elk streven om geschillen tusschen de volken langs den weg van arbitrage en bemiddeling, in plaats van door oorlogsgeweld, te doen beslissen en vraagt van de Regeering dat zij, voor zoover dit met het landsbelang verenigbaar is, steun verleene aan iedere poging om de rechtsidee in het volkenrechtelijk verkeer te sterken.

De Overheid, geroepen door de instandhouding van leger en vloot voor behoud onzer nationale zelfstandigheid te waken, zorge evenwel, dat de daaruit voortvloeiende persoonlijke en geldelijke lasten tot het noodzakelijke beperkt blijven en bevordere ook in het leger, in de kazerne en op de vloot het leiden van een eerbaar en ordelijk leven.

VIII. KOLONIEN.

Ernstige aandacht en belangstelling voor de Koloniën bij overheid en volk.

Het koloniale beleid worde bestuurd door de gedachte aan een zoodanige ontwikkeling van de inlandsche bevolking, economisch, cultureel en maatschappelijk, dat geleidelijke uitbreiding van zelfbestuur kan plaats hebben.

De Overheid wake tegenover derden voor de erkenning onzer beteekenis als koloniale mogendheid.

Behartiging van de geestelijke belangen der bevolking ga gepaard aan die van de stoffelijke belangen, ook door de erkenning van de groote beteekenis van den arbeid der zending.

CHRISTELIJK-SOCIALE PARTIJ.

Hoofdbestuur: J. Beunk, Almelo; R. van der Brug, Gouda; Dr. C. D. Cramer, Utrecht; Dr. J. van Dorp, Gendringen; J. Jansen, Leeuwarden; Mr. Dr. A. R. van de Laar, Voorzitter, Gendringen; Mr. H. F. van Meer, Halfweg; A. J. Rotteveel, Secretaris-penningmeester, Den Haag; Mej. D. Teunissen, Vianen.

Program.

Art. 1. De Christelijk-Sociale partij belijdt Jezus Christus als Verlosser en Koning, zonder Wien geen ding gemaakt is, dat gemaakt is. Zij wil zoo alle terrein des levens voor Hem opeischen en God verheerlijken, doordat alle krachten, die in een volk zijn gelegd, tot volle ontwikkeling en ontplooiing komen, Zijn naam ten prijs.

Art. 2. Met verwerping van de beginselen der revolutie vindt zij noch in den volkswil, noch in de wet, noch in het staatswezen, noch in de Kerk, doch alleen in God de bron van het souverain gezag; terwijl zij anderzijds de souveriniteit van Oranje eert, als onder de leiding Gods in onze geschiedenis geworden.

Art. 3. De Overheid regeere naar het richtsnoer der eeuwige beginselen van Gods Bizondere Openbaring. Zij heeft in haar openbare instellingen, in heel haar optreden den naam van Christus te belijden, altijd echter met volkomen eerbiediging van de persoonlijke vrijheid harer burgers en harer ambtenaren. De zoogenaamde neutraliteit, die door de werking der beginselen van revolutie en separatisme in ons staatsleven en volksleven doordrong, worde al meer uitgebannen. De Overheid ontwikkelde en sterke ons volk in de lijn onzer Historie, en handhave aldus ons natiaal Protestantsch volkskarakter.

Art. 4. De Overheid is noch orgaan van het volk, noch van de Volksvertegenwoordiging, zij oefene echter haar taak uit in volkomen samenwerking met de door het volk gekozen vertegenwoordiging. Zoo worden de burgers tot staatkundige medewerking geroepen, aan welke roeping de belijders van Christus zich niet mogen onttrekken. Deze medewerking der burgers voerde historisch noodzakelijkerwijs tot de vorming van staatkundige partijen. Iedere politieke partij of groep, die van Christelijke beginselen wil uitgaan en naar den Christus-naam zich wil noemen, heeft nu echter in heel haar strijd, vóór alles, naar eisch dier Christelijke beginselen van elke ongerechtigheid af te staan. Zij belijdt dat gelijk het Koninkrijk Gods, zoo ook het ware staatsbelang, nooit kan worden bevorderd door eenig middel of eenige daad, die niet aan den eisch van Christus kan worden getoetst. Zoo mag haar strijd, ook bij de stembus, het karakter van Christelijken waarheidszin nimmer verloochenen, zoo noodig met opoffering van wereldsch succes.

Art. 5. In de geheele volksvertegenwoordiging moet weerspiegeld worden, wat aan beginselen en wenschen in heel het volk leeft. Wijl bij de huidige volksontwikkeling ook de eenvoudige kleine luyden het verband tusschen beginselen en staatkunde kunnen verstaan, moeten de Tweede Kamer, de Prov. Staten en de Gemeenteraden bij algemeen kiesrecht van mannen en vrouwen worden gekozen.